

vermeld, de gouverneur-generaal in de vroege uren van de 8ste opdracht gegeven nog voordat hij voor de radio sprak. Omstreeks tweeduizend Japanners werden op 8 december in heel Indië, tot op Nieuw-Guinea toe, gearresteerd. Bij een deel van die arrestaties werd nogal ruw opgetreden – er waren Japanners die nauwelijks gekleed naar de eerste verzamelpunten werden gevoerd. Vandaar kwamen uit Oost- en Mid-den-Java ongeveer tweehonderdvijftig arrestanten in het fort te Ngawi terecht waar zij aan de 'NSB'ers' werden toegevoegd. 'Het waren', schreef later de fortcommandant, majoor van Baarsel,

'slechts enige overjarige en versleten Jappen, dan enige Formosanen die wel de Japanse nationaliteit hadden maar door de Jappen niet voor vol werden aangezien . . . Verder nog een aantal met Jappen getrouwde Inlandse of Chinese vrouwen en hun kinderen. Maar ook waren geïnterneerd allen die bij de Jap in dienst waren, dus Javaanse toko-bedienden, kantoorpersoneel, zeelieden enz. Zo waren er ook enige Chinezen en Indo-Europeanen onder en zelfs een Française die op een handelskantoor te Soerabaja werkte.'¹

Eind december werden in Ngawi ruim zeshonderd arrestanten uit Celebes en de rest van de Grote Oost binnengevoerd, 'zeer weinig echte en valide Jappen', aldus van Baarsel, 'meest Formosanen en Inlanders die bij de Jap hadden gewerkt, z.g. Jappenvrienden.'²

Er was inmiddels besloten, de geïnterneerde Japanse mannen (alsook de Duitse) uit Indië te verwijderen.³ Op 12 december had minister-president Gerbrandy dit denkbeeld geopperd in een telegram aan van Starckenborgh: 'Zal gaarne uw mening vernemen aanzien denkbeeld in hoeverre gewenst Duitse en eventueel Japanse geïnterneerden naar Australië.' Vier dagen later had van Starckenborgh geantwoord:

'In het geval van een vijandelijke overheersing van de interneringskampen van Duitsers en Japanners zullen dezen een aanmerkelijke steun zijn voor de invaller, vooral door hun bekendheid met land en volk. Verscheping thans naar Australië, Nieuw-Zeeland, Brits-Indië is aan te bevelen . . . Spoedige terugzending naar Japan van Japanse vrouwen en kinderen zou ik toejuichen doch ik zie in dat deze terugzending moeilijk te verwezenlijken is'⁴ –

moeilijk te verwezenlijken, doordat zulk een terugzending slechts kon

¹ J. van Baarsel: 'Het NSB-interneringskamp te Ngawi', p. 64. ² A.v., p. 65. ³ De Japanse consulaire ambtenaren bleven er achter, geïnterneerd in een hotel op West-Java. ⁴ Tekst van de beide telegrammen: *Eng.*, dl. II b, p. 321.